

De Vakantiestraat - Projectplan

Vrolijk verbinden in je eigen straat!

Inleiding

Tijdens de coronaperiode zijn er veel sociale initiatieven ontstaan. We wilden elkaar helpen in die onzekere en verwarrende tijd. Sommige waren tijdelijk, anderen bleken duurzaam van aard te zijn. In dit projectplan wordt één van deze duurzame initiatieven beschreven: De Vakantiestraat. De Vakantiestraat geeft een impuls aan sociale cohesie in straten en buurten door op een (unieke) verbindende manier te ontmoeten. Het concept is de afgelopen jaren in een aantal straten ontwikkeld en wordt nu uitgerold naar andere straten in verschillende wijken.

Het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken van de Hogeschool VIAA heeft onderzoek gedaan naar de effecten van de Vakantiestraat. De uitkomsten zijn hoopgevend. Eén van de geïnterviewde moeders spreekt uit: “De activiteiten in de straat hebben mijn zoon erg geholpen. Hij is in het verleden veel gepest op school, maar hij voelt zich nu in de straat opgenomen in de groep die is ontstaan. Voor het eerst hoort hij ergens bij”. Tijdens een koude, natte periode, zei een jongere: “Ik wil graag dat dat het droog wordt, dan kunnen we weer leuke dingen buiten doen”.

Wat zou het gaaf zijn als we in Nederland een beweging op gang kunnen brengen waarin buurtbewoners elkaar weer écht ontmoeten. Face-to-face, dichtbij en daardoor het leven meer delen. Hoge ambities die in talloze beleidsvoornemens benoemd worden. Maar tegelijkertijd iets eenvoudigs, als je er maar mee begint. De Vakantiestraat wil hierin een aanjager zijn. Er is samenwerking met diverse maatschappelijke organisaties in Zwolle die hetzelfde doel voor ogen hebben. Dit alles vraagt om een professionaliseringslag. Daartoe is Stichting ‘De Welzijnsmakers’ opgericht om de komende jaren hiervoor een goede methodiek te ontwikkelen en goedwillende buurtbewoners te ondersteunen om dit in hun straat op gaan pakken. In dit projectplan wordt beschreven hoe we dit het komende jaar gaan doen.

Aanleiding

Wonen in dezelfde straat en buurt schept van zichzelf al een band en biedt een opening voor een gesprek. Of het nou gaat over de inrichting van de straat, de school van de kinderen, dat ene leuke koffietentje in de buurt, of de gezamenlijke behoefte aan meer groen in de straat. Buurtbewoners hebben vaak meer (behoefte) gemeen dan ze beseffen, maar daarvoor moet er wel eerst contact met elkaar zijn. Juist in een tijd van polarisatie en individualisme is dat ontzettend waardevol. Zo ontstaat er verbinding tussen mensen met verschillende identiteiten, achtergronden en meningen. Er is ruimte voor een gesprek en wederzijds begrip. En dat leidt tot beter naar elkaar omkijken en elkaar helpen.

Toch is dat in heel veel straten en buurten nog geen vanzelfsprekendheid. Mensen zijn druk en stoppen tijd en energie in hun eigen kring van vrienden en familie. Daardoor is er soms geen kennis van wat er achter de voordeur afspeelt in de huizen om hen heen. Volgens Jan Rotmans, hoogleraar transitiekunde, mogen we als maatschappij beter 'samenleven'. "Het goed functioneren van het systeem hebben we belangrijker gemaakt dan het goed functioneren van de mens", zegt hij. Volgens hem kunnen we dat gelukkig veranderen: door elkaar weer te vertrouwen, de mens centraal te stellen en meer te gaan samenwerken.¹

En dat kan al makkelijk in eigen straat en buurt, te beginnen tijdens vakantieperiodes of feestdagen. Tijdens schoolvakanties en feestdagen hebben mensen vaak net wat meer ruimte en tijd voor andere activiteiten en contacten dan in het 'normale' leven van school en werk. Tegelijkertijd is er een groep mensen die zich in de vakantieperiode een stuk eenzamer voelen². Bijvoorbeeld ouderen, alleenstaande mensen of mensen die geen geld hebben om leuke dingen te doen. Om hen heen zien ze mensen op vakantie gaan of met het gezin erop uitgaan. Spelende kinderen, de geur van gezellige barbecues en volle parken met picknicks: verbinding tussen mensen is overal zichtbaar. Juist dan versterkt het gevoel van eenzaamheid. En juist die periodes blijken goed om de onderlinge verbondenheid en het vakantiegevoel in de straat aan te wakkeren. Door samen plezier te maken en elkaar te ontmoeten bouwen buurtbewoners een band op die niet alleen in de vakantie, maar veel langer stand houdt. En komen er gesprekken op gang die niet alleen sociale verbinding, maar veel méér kunnen opleveren.

¹ Bron: Maatschapwij.nu | <https://maatschapwij.nu/sociaal/jan-rotmans/>

² Bron: Eentegeneenzaamheid | <https://www.eentegeneenzaamheid.nl/campagne/zomereenzaamheid/>

Project 'De Vakantiestraat'

Stel je voor: er worden een paar parkeerplekken ingericht als gezellige ontmoetingsplek met een picknicktafel en tuinstoelen en op de straat wordt een stuk kunstgras neergelegd. Er worden een aantal unieke activiteiten georganiseerd zoals een pannenkoekfestijn, een straatbioscoop of straattheater. Mensen ontmoeten elkaar: de kleine kids ontdekken dat grote jongens best aardig zijn en andersom, de zieke buurvrouw krijgt meer aanspraak, de jongen met straatvrees blijkt heel goede gesprekken te kunnen voeren met de buurvrouw. De vader met het klusbedrijf initieert de bouw van een speelhuisje en de burens met groene vingers spreken af wat tegels te trekken om de straat te vergroenen. Het blijft niet alleen bij de zomervakantie. Ook op Koningsdag wordt er (oranje) baklava gegeten en op kerstavond gaat de vuurkorf aan staat er warme chocolademelk klaar. Dit is het waargebeurde verhaal van een vakantiestraat in Zwolle. Wat zou het gaaf zijn als dit in veel meer straten mogelijk wordt gemaakt!

Zo werkt het

'Straatbegeleiders' (medewerkers van De Vakantiestraat) begeleiden een paar actieve straatbewoners (vrijwillige initiatiefnemers in de straten) in aanloop naar een Vakantiestraat. Deze actieve straatbewoners worden geholpen en gestimuleerd in het opzetten van een unieke vorm Vakantiestraat, passend in hun eigen straat of buurt. Niet als een eenmalige activiteit, maar als nieuw begin van het samen leven in de straat.

Het organiseren van een vakantiestraat wordt door de (actieve) straatbewoners zelf gedaan. Ter ondersteuning krijgen ze advies en unieke ideeën van een straatbegeleider. De vorm is sterk afhankelijk van de situatie in de straat en de mensen die er wonen. Is er al onderling contact of nog niet of heel weinig? Welke leeftijden zijn er in de straat aanwezig? Welke culturen wonen er? Hoe is de sfeer in de straat? Welke talenten zijn er? Wat willen mensen doen en wat hebben ze ervoor over?

Unieke straatpakketten

Ondanks dat iedere vakantiestraat een unieke vorm heeft, ontzorgen we door een aantal 'straatpakketten' aan te bieden: concepten voor een uniek idee voor een vakantiestraat. In een straatpakket is vooraf al nagedacht over unieke activiteiten die zorgen voor veel onderlinge verbinding en samenwerking. Geen standaard buurtbarbecue, maar juist ideeën waarbij jong en oud, links en rechts, alle buurtbewoners in verbinding raken. In de straatpakketten is er op voorhand ook al nagedacht over partners, organisaties, veiligheid of materialen. Dat moedigt niet alleen een uniek concept aan, maar ontzorgt buurtbewoners ook in de voorbereiding. In een straatpakket is bijvoorbeeld al nagedacht over:

- Unieke activiteiten (eventueel in samenwerking met lokale organisaties)
- Benodigde materialen en een inzage in de kosten
- Wat te regelen bij de gemeente
- Veiligheid
- Formats (voor bijvoorbeeld een brief met uitleg of uitnodiging)

Doelgroep

In z'n algemeenheid richt De Vakantiestraat zich op buurtbewoners van alle leeftijden,

achtergronden en interesses. Maar specifiek (direct) richten wij ons op ongeveer 2 à 3 actieve straatbewoners die de organisatie van een vakantiestraat in hun straat of buurt dragen. Waarbij organisatietalent en een sterk sociaal gevoel aanwezig is om buurtbewoners te enthousiasmeren en nauw te betrekken.

Creatief gebruik van fysieke ruimte

Het voordeel van elkaar ontmoeten op straat, is dat het veel laagdrempeliger is dan bij elkaar thuis. Als we het hebben over een straat, kan dat ook een deel van een straat zijn of een aantal straten. Activiteiten kunnen plaatsvinden op de stoep, op de straat, op parkeerplaatsen, op een plein, in een park, een groenstrook, een speeltuintje etc. Dit is afhankelijk van hoe de straat er fysiek uit ziet.

Soms is het in straten mogelijk om een (tijdelijke) ontmoetingsplek in te richten. Dit kan variëren van heel tijdelijk, bijv. een dagdeel maar ook een zomervakantie lang. Bij een ontmoetingsplek voor een aantal weken wordt het ontmoeten heel laagdrempelig gemaakt in de openbare ruimte. Het is belangrijk dat de bewoners met elkaar nadenken over het gebruik van de openbare ruimte en de ruimte tussen de huizen om zo te komen tot ontmoeten en spelen.

Duurzaam bestaan

We willen graag dat een vakantiestraat niet een eenmalig goed is, maar dat het een duurzaam karakter krijgt in de straat of buurt. Om daar op te sturen, hebben we het volgende voor ogen:

- We sturen erop dat de actieve straatbewoners hun buurtgenoten nauw betrekken bij de organisatie. Zo wordt er niet alleen enthousiasme en creativiteit aangewakkerd in de buurt, maar voelen mensen ook dat het écht mogelijk is. Iedereen kan iets doen!
- We ontzorgen de actieve straatbewoners met (lokale) adviezen en kant-en-klare straatpakketten. We helpen bij het optimale gebruik van alles wat er al in de straat is: aan talenten, krachten, materialen of cultureel goed. Zo wordt de drempel lager om (met of zonder hulp) een vakantiestraat te herhalen.
- We dragen unieke ideeën aan. Zo blijft het niet bij een 'standaard' buurt-borrel, maar wordt er iets onvergetelijks gedaan waar vrolijk wordt verbonden.
- We vragen of de actieve straatbewoners, na een uitvoering van De Vakantiestraat, een paar (nieuwe) mensen aanwijst om een vervolg op te pakken. Bijvoorbeeld tijdens een volgende feestdag of volgende vakantie. Dat kan zelfstandig of met behulp van een straatbegeleider.

Bij de straten die al een vakantiestraat hebben georganiseerd zien we dat sommige straten zelfstandig verder gaan in een eigen vorm en anderen verdergaan met behulp van de organisatie van De Vakantiestraat, omdat ze behoefte hebben aan ideeën en adviezen.

Werkwijze en doelen

De Vakantiestraat werkt vanuit de Asset Based Community Development-methode. Deze gaat uit van het bezit (de 'asset') dat al in de gemeenschap aanwezig is: gaven, vaardigheden en passies die de mensen bezitten. Maar ook culturele, historische, economische en fysieke bronnen. Wij zijn ervan overtuigd dat er meer intrinsieke motivatie is om te bouwen aan iets gezamenlijks als je aansluit bij dat wat er is. Zo willen we bouwen aan een mooie manier van samenleven en aan sterke verbonden buurtgemeenschappen.

De Vakantiestraat heeft vier doelen:

1. Versterken van onderlinge verbinding in straten en buurten

Onbekend maakt onbemind zegt het spreekwoord, maar als je elkaar steeds beter gaat (leren) kennen ga je meer naar elkaar omzien. Als we kijken naar de oude gewoonte van zogeheten noaberschap (een begrip in het oosten van het land), dan hadden buuren een belangrijke rol om elkaar te helpen als dat nodig was. Het organiseren van een Vakantiestraat is in zekere zin noaberschap in een eigentijds jasje. We verstevigen bestaande sociale verbindingen, maar leggen ook nieuwe contacten tussen mensen die normaal gesproken elkaar niet zo snel opzoeken. Te denken aan culturele achtergrond, religieuze overtuiging, leeftijd, sociale klasse, enzovoorts.

2. Bewustmaken en bieden van handelingsperspectief: jij kunt iets doen!

Veel mensen spreken de wens uit dat ze meer verbinding zouden willen met buurtgenoten of willen bouwen aan een meer saamhorige samenleving. Maar er blijkt onwetendheid en handelingsverlegenheid te zijn die ervoor zorgen dat het niet tot stand komt. Via De Vakantiestraat maken we mensen bewust dat zij concreet iets kunnen doen voor de buurt waarin je leeft. Iedereen kan namelijk de eigen leefomgeving positief beïnvloeden. Het bewustmaken daarvan doet De Vakantiestraat op verschillende manieren: door aanwezig te zijn (al dan niet met een stand) bij events en buurt- of wijk sessies, door online media en door presentaties te geven aan groepen in buurten of levensbeschouwelijke instellingen.

3. Beter leren benutten van de openbare ruimte.

Onze straten zijn meestal ingericht om zo goed mogelijk verkeer van de ene naar de andere plek te leiden: auto's, fietsers en wandelaars. Door anders te gaan kijken naar de openbare ruimte, kan de straat ook nieuwe functies gaan vervullen. Nederland wordt doorgaans dichter bevolkt. Hoe gaan we om met onze (soms schaarse) ruimte? Het is de wens dat de Vakantiestraat bijdraagt aan een herinrichting van straten, waarbij ontmoeten, spelen en vergroening een grotere rol krijgt.

4. Zoeken naar nieuwe vormen om een verbinding tot stand te brengen.

De vakantiestraat wil, naast bekende activiteiten zoals de buurtbarbecue, zoeken naar nieuwe vormen om mensen te verbinden. Dit kan door goed te luisteren naar ideeën van bewoners, maar ook door ideeën aan te dragen met de vorm van straatpakketten.

Beoogde resultaten

Het jaar 2024 staat in het teken van het professioneel doorontwikkelen van het concept van De Vakantiestraat. Hierbij hebben we het volgende voor ogen:

1. Het initiëren, begeleiden en (door-)ontwikkelen van 7-10 vakantiestraten, waarin de actieve straatbewoners worden begeleid in het opzetten van een Vakantiestraat.
2. Het ontwikkelen van de methodiek voor het opzetten van een vakantiestraat, inclusief vier unieke straatpakketten en impactmeting.
3. Het ontwikkelen en uitvoeren van een communicatieplan en externe PR. Denk aan de doorontwikkeling van de website, social media en communicatie via partners. En het deelnemen aan events en buurt- en wijk sessies.
4. Het uitbreiden van het lokale netwerk met andere (maatschappelijke) organisaties in Zwolle en samenwerkingen initiëren.